

**Резиме на Посебниот план за стопанисување со шуми
за шумско-стопанска единица Осогово -Цера (2022 – 2031 година)**

Вкупна површина 11.406,60 ха
 Шуми 8.523,14 ха
 Шумски култури 264,63 ха
 Шумско земјиште 2663,16 ха
 За други намени 220,3 ха

Опфаќа имот (шуми и друго земјиште) во 100% државна сопственост, имот каде државата е сосопственик и имот со неизложени права.

Табела 1: Шуми според форма на одгледување

форма на одгледување	површина		дрвна маса			тековен прираст		
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха
високостеблени	2.228,55	26,15	289 376	46,14	129,85	4408	42,76	1,98
нискостеблени	6.294,59	73,85	337 822	53,86	53,67	5901	57,24	0,94
вкупно	8.523,14	100,00	627 198	100,00	183,52	10 308	100,00	2,92

Табела 2: дрвни видови по површина и тековен прираст

Дрвен вид	површина		тековен прираст		
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха
Бука	930,87	10,92	1887	18,30	2,02
Горун	2.784,11	32,67	3569	34,62	1,28
Плоскач	816,56	9,58	1024	9,93	1,25
Благун	2.144,29	25,16	1535	14,89	0,71
Црн бор	105,15	1,23	405	3,93	3,85
Бел Бор	176,58	2,07	773	7,50	4,38
Ариш	3,87	0,05	16	0,16	4,13
Бел габер	1.443,24	16,93	972	9,43	0,67
Липа	20,67	0,24	79	0,77	3,82
Ост.видови	97,80	1,15	49	0,48	0,50
Вкупно	8.523,14	100,00	10309	100,00	22,61

Вкупно обрасната површина на шумско стопанската единица “Осогово-Цера” изнесува 8.523,14 ха. Од вкупно обраснатата површина под високостеблени насади има површина 2 228,55 ха или 26,15 %.

Според начинот на стопанисување:

- високостеблените едновозрасни насади се на површина од 1963,92 ха или 23,04 %
- нискостеблени едновозрасни насади се на површина од 5 111,18 ха или 60,00 %
- високостеблени култивирани насади на површина од 264,63 ха или 3,10 %
- шикари со површина 1.183,41 ха или 13,86.

По однос на видовиот состав, чистите насади се застапени на површина од 4.328,14 ха или 50,78 %, а мешаните ги има на површина од 4.195,00 ха или 49,22 % од вкупната обрасната површина на шумскостопанската единица (ШСЕ).

По однос на обновеноста и подмладувањето на насадите состојбата е различна. Во насадите каде се вршени сечи има подмладување и обновување, а во насадите каде што не е вршено сеча, обновеноста и подмладувањето е средно добро.

Вештачки подигнатите насади се во добра состојба и имаат поволни услови за иден раст и развој со стремеж да израснат во квалитетни насади.

Општи цели на стопанисувањето

Целите на мерките и активностите за одгледување и заштита се пропишани со овој план, соодветно по зоните и се во согласност со Законот за шумите и Одлуката на Владата на Република Северна Македонија за прогласување на делот Осоговските Планини за заштитен предел, односно целите се однесуваат на обезбедување на трајност на шумите, одржливо користење на шумите, на зголемување на површините под шума и на прирастот, подобрување на структурата на насадите по дрвни видови и квалитет, зачувување на биолошката разновидност, како и зачувување на вредностите на заштитениот предел. Покрај тоа целите се однесуваат и на влијанието на шумите врз заштитата на животната средина, а особено : заштита на земјиштето, населените места, сообраќајниците и другите инфраструктурни објекти, коритата на водотеците од дејство на процеси на ерозија, подобрување на состојбата и режимот на водите и режимот на ерозивните наноси, климатскиот режим, плодноста на земјиштето, регулирање на режимот на воздухот, прочистување и подобрување на квалитетот на водите, создавање услови за лечење, закрепнување, одмор, спорт рекреација, туризам, лов и др.

Покрај материјалните користи од шумата, тие треба да ги задоволуваат и општо корисните функции, неопходно потребни за задоволување на општеството во целост. Овие функции ќе бидат исполнети, ако шумата дава трајно зголемено количество на дрво, со се подобар квалитет. Такви функции на шумата се: заштита на почвата од ерозија, подобрување на климата, прочистување на воздухот, регулирање на водениот режим и друго.

Според состојбата на насадите вкупниот тековен прираст за шумскостопанската единица изнесува 1,030,90 м³ годишно. **Планираниот етат изнесува 17.337 м³ или 59 % од можниот прираст.** Бидејќи, планираниот принос (етат) е помал од можниот прираст, целта за обезбедување на трајност во стопанисувањето е осигурана.

План за главни сечи на шумите

Главниот принос за овој стопански период ќе се реализира по пат на селективна прореда.

Проредната сеча ќе се примени во стопанска класа А4 чисти високостеблените едновозрасни насади од бк во следниве оддели 151а, 152а и 153в со етат засеча 2399м³, востопанска класа Б1 мешани високостеблени насади од бк . и го. во следниве оддели 95а, 95б, 95в, 95г, 130б, 130г, 144а со етат за сеча 3624м³, Во чисти високостеблени

насади од даб стопанска класа В со етат за сеча од 2566 во следниве оддели 96б, 128а, 128б, 146б, 153б, . Во стопанска класа М1 нискостеблени го.насади во оддел 90а со етат за сеча 1025м3 и М2 нискостеблени го. насади во следниве оддели 120а со етат за сеча 1030 м3.Во стопанска класа Н1 нискостеблени насади од бк. во следниве оддели 62а,63а,94в,94г,со етат за сеча 3198м3 и во стопанска класа Н2 нискостеблени бк. насади во оддел 100а со етат за сеча 854м3.Со цел да се подобри квалитетот и целокупната состојба на насадите.За таа цел потребно е да се одстранат оштетените и неквалитетни стебла(суви,заболени,нападнати од штетници и фитопатолошки заболувања)Покрај овие стебла треба да се отстранат и стеблата кои го попречуваат правилниот растеж и развиток на квалитетните стебла, како и стеблата кои се со скршени врвови, оштетени од снеголоми и ветроизвали и болни стебла.Истотака од насадите треба да се одстранат и стеблата кои што имаат големи круни,односно многу се разгранети,а покрај нив има подмладок кој не може правилно да се развива од засенетост.За овој стопански период се планира да се изврши прореда на насади на површина од 552,76 ха. Во образец -V (план за прореди и евиденција на извршените прореди),се внесени сите насади во кои се планира да се изврши прореда за овој стопански период.

Проредите ќе се спроведат во вештачко подингатите насади од бел бор. Со проредните сечи се предвидува да се опфатат пред се стебла со лоши генотипски и фенотипски својства, стебла со криви дебла и неправилни крошни, со нагниени или оштетени дебла и круни, стебла кои го попречуваат развојот на перспективните стебла од кои не се очекува добар прираст по однос на квалитет и квантитет. Оваа сеча ќе се спроведе во одделите 159в, 161д, 161г, 161е, 164в, 165в, 169в, 170б и 170в. Притоа за периодот од 2022-2031во оваа стопанска класа Ј2 се предвидува користење на 2641 м3 бруто дрвна маса.

Вонредниот принос изнесува 1.915 м3 и истиот доаѓа од планираната изградба на 13,30 км шумски патишта.

Вкупниот редовен (17337 м3) и вонреден етат(1915 м3) за десет години изнесува 19.252 м3.

Табела 3: планирани приходи од други шумски производи

Вид на производ	Количина кг/м3	Цена 1 кг/м3	Вкупно денари
Печурки (свежи)	10.000	150	1.500.000,00
Боровинки	10.000	100	1.000.000
Модра смрека	3.000	50	150.000,00
Разни чаеви	3.000	35	105.000,00
Вкупно:			2.755.000,00

План за одгледување на шумите

Предвидено е пошумување на 71,66 ха голеина, со садници од бел бор. Пошумувањето кесе изврше наголини во одделите 90/1,126/1 и 130/2.

Шуми во кои не се дозволува напасување на добиток

Добитокот може да направи големи штети врз младо подигнатите култури и поникот на насадите, со што би се оневозможила обновувањето или подмладувањето на шумите. Според член 52 од Законот за шумите се забранува пасење на добиток во шума. Кога ќе се изврши пошумување стручните лица од ова шумското стопанство во иднина во рамките на оваа ШСЕ на видни места ќе постават табли со натпис “Забрана за напасување на добитокот” и ќе преземат други соодветни мерки за заштита на шумите од напасување на добитокот (зголемена чуварска служба, едукација на сточарите, давање совети, опомени, а во најлоши случаи и казнување).